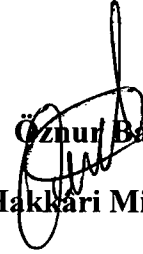

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Dışişleri Bakanı Hakan Fidan* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Birtin
Hakkâri Milletvekili

Suriye'nin Halep kentinde, Kürtlerin ve Süryanilerin yoğun olarak yaşadığı Şêxmeqsûd, Eşrefiyê ve Beni Zêd mahallelerine yönelik saldırılar, Aralık ayının son günlerinden itibaren başlamış; özellikle 30 Aralık tarihinden sonra sistematik, yaygın ve ağır sonuçlar doğuran bir nitelik kazanmıştır. Uzun süredir görece istikrarlı olan ve sivil nüfusun yoğun şekilde yaşadığı bu mahalleler; ağır silahlar, topçu atışları ve hava destekli saldırılarla hedef alınmış, sivillerin korunmasına ilişkin temel uluslararası hukuk ilkeleri açık biçimde ihlal edilmiştir.

Sahadan edinilen bilgiler ve kamuoyuna yansıyan veriler; Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) ile Türkiye'nin desteklediği Suriye Milli Ordusu (SMO) bünyesindeki paramiliter grupların, söz konusu mahallelere yönelik saldırılarda aktif rol aldığını ortaya koymaktadır. Sivil yerleşim alanlarının, camilerin ve kamusal yapıların hedef alınması; kadın ve çocukların da aralarında bulunduğu yüzlerce sivilin yaşamını yitirmesi; çok sayıda kişinin kaçırılması, zorla yerinden edilmesi ve mahallelerin fiilen boşaltılması, yaşananların münferit çatışmalar değil, belirli bir nüfus grubunu hedef alan organize bir şiddet süreci olduğunu göstermektedir. Basına ve insan hakları örgütlerine yansıyan bilgiler, saldırılar sonucunda yaklaşık 300 sivilin yaşamını yitirdiğini, en az 271 kişinin kaçırıldığını, çok sayıda kişinin ise kayıp durumda olduğunu ortaya koymaktadır.

Son dönemde bölgede yaşanan saldırıların arka planına ilişkin olarak; Suriye sahasında faaliyet gösteren çeşitli silahlı grupların Suriye Demokratik Güçleri (SDG) ile temas hatlarına doğru hareketlendirildiği, farklı toplumsal unsurlar arasında gerilimi artırmaya yönelik girişimlerin bulunduğu ve bu çerçevede kontrollü bir provokasyon zemini oluşturulmaya çalışıldığına dair uluslararası basın, saha kaynakları ve bölgesel gözlem raporlarına yansıyan ciddi iddialar bulunmaktadır; bu kapsamda Suriye'nin kuzeyindeki bazı yerleşim alanlarına farklı ülkelerden gelen silahlı unsurların intikal ettiği, Şehba ve Hanem Ali bölgeleri üzerinden SDG mevzilerine yönelmelerin yaşandığı, Dêra Zor hattında ise askeri hareketlilik, silah sevkiyatı ve provokatif nitelikte faaliyetlerin arttığı yönünde kamuoyuna yansıyan bilgiler mevcuttur ve söz konusu gelişmelerin, çatışma ortamının yalnızca Halep ili ile sınırlı kalmayarak Kuzey ve Doğu Suriye geneline yayılma riskini artırdığı, bölgesel güvenlik dengeleri ile insani durum açısından ciddi sonuçlar doğurabileceği değerlendirilmektedir.

Bu süreçte, 30 Aralık tarihinde Millî İstihbarat Teşkilatı'na (MİT) mensup bir heyetin Suriye'de gerçekleştirdiği görüşmeler sonrasında askeri hareketliliğin artması, paramiliter grupların cephe hatlarına sevk edilmesi ve SDG'ye yönelik saldırı hazırlıklarının hız kazanması, Türkiye'nin bu süreçteki rolüne ilişkin ciddi soru işaretleri doğurmaktadır. MİT'in sahadaki faaliyetleri, koordinasyon ve yönlendirme iddiaları, uluslararası hukuk açısından devletlerin üçüncü taraf silahlı gruplar aracılığıyla işlenen ihlallerden doğan sorumluluğunu gündeme getirmektedir.

Uluslararası insancıl hukuk; sivillerin, sivil yerleşim alanlarının ve ibadethanelerin korunmasını mutlak bir yükümlülük olarak düzenlemektedir. Cenevre Sözleşmeleri ve ek protokoller uyarınca ayırım gözetmeme, ölçülülük ve askeri gereklilik ilkeleri ihlal edilemez niteliktedir. Sivillerin kasıtlı olarak hedef alınması, zorla göç ettirilmesi, kaçırılması ve infaz edilmesi Roma Statüsü kapsamında savaş suçu ve insanlığa karşı suç olarak tanımlanmaktadır. Halep'te yaşananlar; hedef seçimi, saldırıların yoğunluğu, sivil kayıpların boyutu ve sistematik niteliği itibarıyla bu hukuki tanımların tamamıyla örtüşen ağır ihlaller içermektedir.

Millî Savunma Bakanlığı tarafından yapılan ve "Suriye'nin talep etmesi halinde Türkiye'nin gerekli desteği sağlayacağı" yönündeki açıklama, sivillere yönelik saldırıların sürdüğü bir dönemde yapılmış olması nedeniyle ayrıca kaygı vericidir. Bu tür açıklamalar, Türkiye'nin çatışmalara fiilen taraf olduğu algısını güçlendirmekte; sivillerin korunması, barışın tesisi ve müzakere süreçlerinin desteklenmesi yönündeki uluslararası yükümlülüklerle çelişen bir tablo ortaya koymaktadır. Bu durum, Türkiye'de yaşayan Kürt yurttaşlar açısından da derin bir güvensizlik ve kırılganlık yaratmakta, toplumsal barışı zedelemektedir.

Halep merkezli saldırıların Arap ve Kürt halklarını karşı karşıya getirmeyi hedefleyen daha geniş ve tehlikeli bir stratejinin parçası olduğu yönündeki değerlendirmeler, yalnızca Suriye'deki toplumsal barışı değil, Türkiye'nin iç barışını ve Barış ve Demokratik Toplum Süreci'ni de doğrudan tehdit eden ciddi riskler barındırmaktadır. Etnik temelli çatışmaları derinleştiren, sivilleri hedef alan ve askeri yöntemleri önceleyen yaklaşımlar yerine; insan haklarını, sivillerin korunmasını ve halklar arası güveni esas alan barışçıl politikaların benimsenmesi zorunludur. Türkiye'nin, Halep'te Kürtlerin maruz kaldığı ağır ihlaller karşısında çatışmayı körükleyen değil, diyalog ve müzakereyi güçlendiren, uluslararası hukukla uyumlu ve halkların bir arada yaşam iradesini gözetken yapıcı bir rol üstlenmesi, bölgede kalıcı ve adil bir barışın tesis edilmesi açısından hayati önemdedir.

Bu bağlamda;

1. Halep'te sivillerin hedef alınması, ibadethanelerin bombalanması, zorla göç ettirme, kaçırma ve infaz iddialarının uluslararası insancıl hukuk ve Roma Statüsü kapsamında açık savaş suçu teşkil ettiği yönündeki değerlendirmelere ilişkin Bakanlığınızın resmi tutumu nedir?
2. Türkiye'nin, sivillere yönelik bu ağır ihlaller karşısında Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve ilgili uluslararası insan hakları mekanizmaları nezdinde herhangi bir girişimde bulunmaması, fiili bir sessizlik ve dolaylı onay anlamına gelmemekte midir?
3. Halep'te yaşananlara ilişkin olarak yaşamını yitirenlerin, kaçırılanların ve kayıp kişilerin sayısına dair Bakanlığınızın elindeki güncel ve teyitli veriler nelerdir ve bu veriler neden kamuoyu ile şeffaf biçimde paylaşılmamaktadır?
4. Türkiye'nin desteklediği veya kontrol alanında bulunan silahlı grupların bu saldırılardaki rolüne ilişkin iddialar, uluslararası alanda Türkiye'nin hukuki ve siyasi sorumluluğunu doğurabilecek nitelikteyken, bu risklere karşı Bakanlığınız tarafından yapılan bir diplomatik ve hukuki değerlendirme mevcut mudur?
5. Halep merkezli saldırıların bölgesel bir savaşa ve etnik temelli çatışmaya dönüşme ihtimali karşısında, Bakanlığınızın askeri değil diplomatik ve barışçıl çözümü önceleyen somut bir girişimi bulunmakta mıdır?